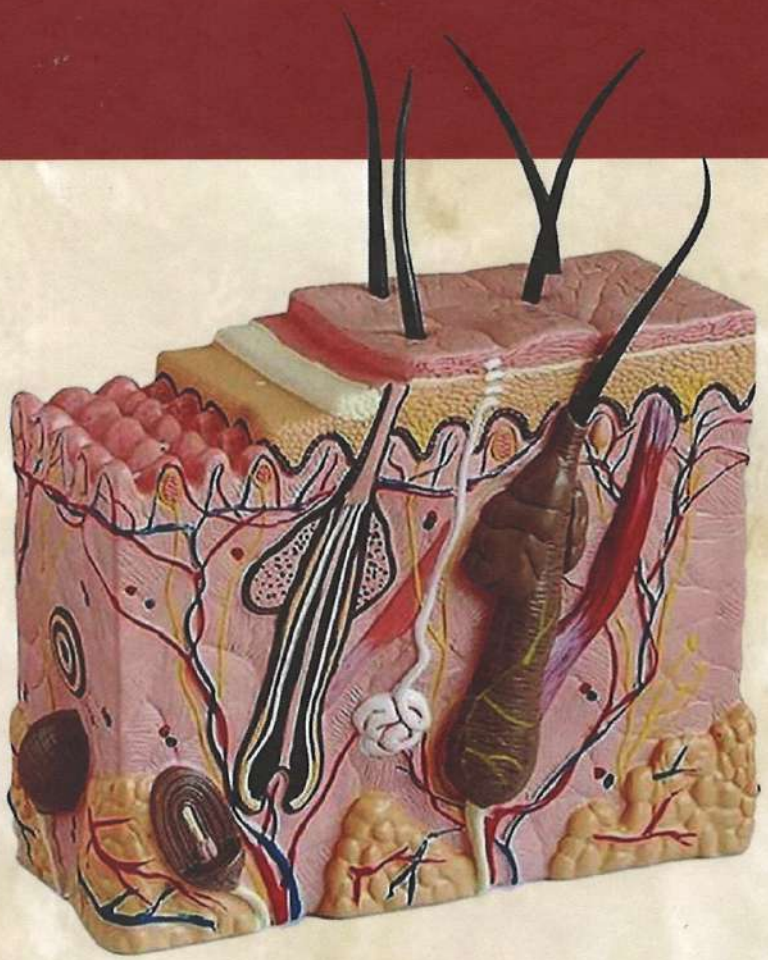
Магнолія 2006
видавництво

ДЕРМАТОЛОГІЯ
ВЕНЕРОЛОГІЯ



ПІДРУЧНИК

За редакцією член-кореспондента НАМН України
професора В. І. Степаненка



МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. БОГОМОЛЬЦЯ

ДЕРМАТОЛОГІЯ
ВЕНЕРОЛОГІЯ

(Друге видання, доповнене та перероблене)

За редакцією члена-кореспондента НАМН України,

професора В.І. Степаненка

Рекомендовано Вченою радою закладу вищої освіти Національного медичного університету імені О.О. Богомольця МОЗ України, як підручник для здобувачів вищої медичної освіти ЗВО України

Видавництво ПП "Магнолія 2006"
Львів 2026

УДК 616.5+616.97](075.8)
Д36

Рекомендовано Вченою радою закладу вищої освіти Національного медичного університету імені О.О.Богомольця МОЗ України, як підручник для здобувачів вищої медичної освіти ЗВО України
(протокол № 10 від 19 червня 2025р.)

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Ж.В. Корольова – доктор медичних наук, професор, професор кафедри дерматовенерології, алергології, клінічної та лабораторної імунології Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика;

Я.Ф. Кутасевич – доктор медичних наук, професор, в.о. директора ДУ «Інститут дерматології та венерології НАМН України»;

В.Г. Кравченко – доктор медичних наук, професор, професор кафедри шкірних і венеричних хвороб Полтавського державного медичного університету.

Д36 Дерматологія, венерологія. Підручник / Друге видання, доповнене та перероблене. За редакцією член-кореспондента НАМН України, професора В.І. Степаненка. – Львів: Видавництво ПП "Магнолія 2006", 2026. – 713 с. + 55 с. кольор. вкл., 275 іл.

ISBN 978-617-574-328-7

Друге видання підручника (перше вийшло у 2012 р.) підготовлено співробітниками кафедри дерматології та венерології з курсом косметології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця та провідними дерматовенерологами однопрофільних кафедр закладів вищої освіти України під загальною редакцією член-кореспондента НАМН України, професора В.І. Степаненка.

У підручнику на сучасному рівні викладено погляди на етіологію й патогенез захворювань шкіри і її придатків та інфекцій, які передаються переважно статевим шляхом. Представлено клінічну картину й перебіг ряду дерматозів та інфекцій, які переважно передаються статевим шляхом, а також новітні методи діагностики, лікування та профілактики їх.

Підручник укладено відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (2014 р.), Стандарту вищої освіти за спеціальностями «Медицина», «Педіатрія», «Стоматологія», де визначено обсяг теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей для досягнення визначених результатів навчання , відповідно до концепції освітньої діяльності та освітніх програм за спеціальностями «Медицина», «Педіатрія», «Стоматологія», що базується на відповідних галузевих стандартах.

Підручник включає обов'язкові для засвоєння теми з урахуванням тематичного плану лекцій і практичних занять. У ньому представлено також ряд інших розділів дерматології та венерології, знання яких потрібне для проведення диференційної діагностики нозологічних форм шкірної патології. Окрім цього, підручник включає теми елективних курсів «Медична косметологія» та «Новоутворення шкіри». У тексті використано ілюстративний матеріал, заснований на клінічних спостереженнях співавторів підручника, зокрема, співробітників кафедри дерматології та венерології з курсом косметології НМУ імені О.О. Богомольця, а також окремі ілюстрації навчальних ексклюзивних експонатів музею муляжів цієї кафедри. У розділі «Медична косметологія» представлено ілюстративний матеріал клінічних спостережень співавторів цього розділу співробітників профільної кафедри Одеського національного медичного університету.

Для здобувачів вищої медичної освіти закладів вищої освіти України, лікарів-інтернів, практикуючих лікарів.

УДК 616.5+616.97](075.8)

ISBN 978-617-574-328-7

© В.І. Степаненко, С.Г. Свирид, Р.Л. Степаненко та ін., *текст*, 2026
© Кафедра дерматології та венерології з курсом косметології НМУ імені О.О. Богомольця, *ілюстрації*, 2026
© Видавництво ПП "Магнолія 2006", 2026

ЗМІСТ

Передмова до другого видання (переопрацьованого, доповненого)....8
Анотація до підручника «ДЕРМАТОЛОГІЯ, ВЕНЕРОЛОГІЯ» (видання друге, переопрацьоване, доповнене)....10
Тема 1. ВСТУП ДО ДЕРМАТОВЕНЕРОЛОГІЇ....11
(В.І.Степаненко, К.В.Коляденко)
Етапи розвитку дерматології....11
Етапи розвитку венерології....18
ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ДЕРМАТОВЕНЕРОЛОГІЇ
Тема 2. МОРФОЛОГІЯ, ФІЗІОЛОГІЯ Й ПАТОМОРФОЛОГІЯ ШКІРИ ТА ЇЇ ПРИДАТКІВ. ПРОПЕДЕВТИКА ДЕРМАТОВЕНЕРОЛОГІЇ. ПРИНЦИПИ ЛІКУВАННЯ В ДЕРМАТОЛОГІЇ ТА ВЕНЕРОЛОГІЇ (В.І. Степаненко, В.В. Короленко, О.О.Сизон)....24
2.1. Морфологія, фізіологія й патоморфологія шкіри, її придатків та слизової оболонки ротової порожнини....24
Морфологія шкіри та її придатків....24
Фізіологічні особливості шкіри....29
Морфологія слизової оболонки порожнини рота....38
Фізіологія слизової оболонки порожнини рота....40
Основні патологічні зміни у шкірі....40
Симптоми ураження нігтів....42
Симптоми ураження стрижнів волосся....45
Симптоми порушення оволосіння....47
2.2. Пропедевтика дерматовенерології. Загальні питання етіології та патогенезу дерматозів....47
Екзогенні й ендогенні фактори виникнення захворювань шкіри....48
Суб'єктивні та об'єктивні симптоми шкірних захворювань....49
Етапи діагностичного процесу....50
Морфологічні елементи висипки на шкірі й слизових оболонках....50
Первинні морфологічні елементи висипки....51
Вторинні морфологічні елементи висипки....51
Визначення властивостей морфологічних елементів висипки....59
2.3. Методика обстеження пацієнта в дерматовенерологічній практиці....60
Загальні та спеціальні методи обстеження в дерматології та венерології....61
2.4. Принципи лікування в дерматології та венерології....65
Загальна терапія....66
Місцева терапія....76
СПЕЦІАЛЬНА ДЕРМАТОЛОГІЯ
Тема 3. ПАРАЗИТАРНІ ХВОРОБИ ШКІРИ – ДЕРМАТОЗООНОЗИ....83
(В.І. Степаненко, Б.Г. Коган , О.О. Сизон, В.Є. Ткач)
3.1. Короста....83
3.2. Демодекоз....90
3.3. Вошивість....96
Тема 4. ГНІЙНИЧКОВІ ХВОРОБИ ШКІРИ – ПІОДЕРМІЇ....102
(В.І. Степаненко, С.В. Іванов О.О. Сизон, І.О.Чаплик-Чижо, О.Ю. Туркевич)
Епідеміологія, етіологія, патогенез піодермій....102
Стафілококові ураження шкіри – стафілодермії....103
Стрептококові ураження шкіри – стрептодермії....111
Стрепто-стафілококові ураження шкіри – змішані піодермії....116

Тема 5. ПСОРІАЗ.....124
(В.І. Степаненко, О.О. Сизон, Р.Л. Степаненко, І.Я. Возняк, А.О. Гумен, К.С. Ткачишина, А.М. Біловол)
Тема 6. ЧЕРВОНИЙ ПЛЕСКАТИЙ ЛИШАЙ.....147
(В.І. Степаненко, Т.В. Святенко, К.А. Манвелова, А.О. Гумен)
Тема 7. МІКОТИЧНІ УРАЖЕННЯ ШКІРИ ТА СЛИЗОВИХ ОБОЛОНОК.....155
(В.І. Степаненко, С.Г. Свирид, С.В. Іванов, В.В. Горбунцов, Г.І. Макуріна)
Класифікація мікотичних уражень шкіри та слизових оболонок.....158
Кератомікози.....160
Дерматомікози (епідермомікози).....162
Трихомікози.....167
Оніхомікози.....169
Кандидози.....171
Маласезіоз шкіри.....175
Глибокі мікози.....179
Псевдомікози.....181
Тема 8. АЛЕРГОДЕРМАТОЗИ.....189
(В.І. Степаненко, О.І. Денисенко, О.О. Сизон, О.Д. Александрук, Н.Ю. Резніченко, А.М. Біловол)
8.1. Дерматити.....189
8.2. Екзема.....194
8.3. Токсикодермії.....200
8.4. Кропив'янка.....207
8.5. Атопічний дерматит.....211
Тема 9. ПРОФЕСІЙНІ ДЕРМАТОЗИ.....221
(В.І. Степаненко, М.М. Лебедюк, О.І. Денисенко, В.Є. Ткач, О.Д. Александрук)
Професійні дерматози хімічної етіології.....222
Алергічні професійні дерматози.....224
Професійні дерматози внаслідок дії вуглеводневих чинників.....226
Професійні дерматози внаслідок дії фізичних чинників.....227
Професійні прикмети (стигми).....229
Професійні дерматози інфекційної та паразитарної етіології.....229
Тема 10. ПУЗИРНІ ДЕРМАТОЗИ.....234
(В.І. Степаненко, Т.О. Литинська, Г.І. Макуріна, С.А. Бондар)
10.1. Справжня пузирчатка.....234
10.2. Герпетиформний дерматоз Дюрінга.....241
Тема 11. ВІРУСНІ ІНФЕКЦІЇ ШКІРИ ТА СЛИЗОВИХ ОБОЛОНОК.....249
(В.І. Степаненко, Р.Л. Степаненко, С.А. Бондар, М.О. Дудченко, В.І. Каменєв)
11.1. Вірусні інфекції шкіри, які спричиняють утворення міхурців.....249
Герпес простий.....249
Герпес оперізуючий.....256
11.2. Вірусні інфекції шкіри та слизових оболонок, з розростанням епідермісу.....260
Контагіозний молюск.....260
Бородавки.....261
Гострокінцеві кондиломи.....263
Тема 12. СЕБОРЕЯ, ВУГРОВА ХВОРОБА (АКНЕ) Й АКНЕФОРМНІ ЗАХВОРЮВАННЯ (В.І. Степаненко, О.О. Сизон, С.Г. Свирид, Р.Л. Степаненко, Н.Ю. Резніченко, М.О. Дашко).....268
12.1. Себорея.....268

12.2. Вугрова хвороба....270
12.3. Акнеформні захворювання....279
Тема 13. ТУБЕРКУЛЬОЗ ШКІРИ....292
(В.І. Степаненко, С.Г. Свирид)
Локалізовані (вогнищеві) форми туберкульозу шкіри....295
Дисеміновані форми туберкульозу шкіри....300
Тема 14. ЛЕПРА....308
(В.І. Степаненко)
Тема 15. ЛЕЙШМАНІОЗИ....321
(В.І. Степаненко)
Лейшманіоз шкіри....322
Тема 16. ХЕЙЛІТИ....331
(В.І. Степаненко, М.О. Дудченко, В.І. Каменєв)
Метеорологічний хейліт....331
Ексфоліативний хейліт....332
Гландулярний хейліт....334
Контактний алергічний хейліт....335
Актинічний хейліт....336
Симптоматичні хейліти....337
Тема 17. ЕРИТЕМИ....344
(В.І. Степаненко, С.Г. Свирид, О.О. Сизон, С.В. Іванов)
Кільцеподібна відцентрована еритема Дар'є....344
Багатоформна ексудативна еритема....345
Вузлувата еритема....350
Фіксована медикаментозна еритема....352
Хвороба Лайма....353
Тема 18. СИСТЕМНІ ЗАХВОРЮВАННЯ СПОЛУЧНОЇ ТКАНИНИ – КОЛАГЕНОЗИ (В.І. Степаненко, С.Г. Свирид, Т.О. Литинська)....359
18.1. Склеродермія....359
18.2. Червоний вовчак....365
18.3. Дерматоміозит....372
Тема 19. ГЕНОДЕРМАТОЗИ – СПАДКОВІ ЗАХВОРЮВАННЯ ШКІРИ....379
(В.І. Степаненко, С.В. Дмитренко, К.В. Коляденко)
Бульозні генодерматози....381
Іхтіози....385
Тема 20. ХВОРОБИ ВОЛОССЯ....394
(В.І. Степаненко, Т.О. Литинська, Р.Л. Степаненко)
Алопеції....394
Гніздове облисіння....395
Себорейна алопеція....399
Андрогенетична алопеція....400
Псевдопелада Брока або атрофічна алопеція....402
Тема 21. ОСОБЛИВОСТІ ШКІРИ У ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ....407
(В.І. Степаненко, Т.С. Коновалова, О.І. Ніточко)
Загальний стан шкіри, її придатків і статевих органів у новонароджених дітей....407
Шкірні прояви гормонального кризу у новонароджених дітей....410

Шкірні хвороби у новонароджених дітей....411
Тема 22. НОВОУТВОРЕННЯ ШКІРИ....421
(О.В. Богомолець, В.І. Степаненко, О.О. Сизон)
Факультативні передраки та новоутворення шкіри з незлоякісним (доброякісним) перебігом. 444
Невуси....428
Облігатні передраки....432
Новоутворення шкіри зі злоякісним перебігом....435
Тема 23. МЕДИЧНА КОСМЕТОЛОГІЯ....447
(О.О. Сизон, М.Е. Запольський, Д.М. Запольська, В.І. Степаненко, П.В. Бардов, Т.С. Коновалова, О.П. Шевченко)
23.1. Основні характеристики шкіри, її особливості та методи обстеження....447
Й 23.2. Старіння шкіри: її ознаки та характеристики....460
23.3. Терапевтична косметологія обличчя....465
23.4. Пілінг....479
23.5. Біоревіталізація....483
23.6. Мезотерапія....486
23.7. Контурна пластика....489
23.8. Ін'єкції ботулотоксину....491
23.9. Редермалізація....493
23.10. Мікронідлінг....494
23.11. Тредліфтинг....495
23.12. Плазмотерапія....496
23.13. Лазерна терапія....498
23.14. Аналіз обгрунтованості естетичних втручань....505
23.15. Ускладнення естетичних втручань....507
ВЕНЕРИЧНІ ХВОРОБИ (ЗАХВОРЮВАННЯ, ЩО ПЕРЕДАЮТЬСЯ ПЕРЕВАЖНО СТАТЕВИМ ШЛЯХОМ)
Тема 24. СИФІЛІС: ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ТА ПРИНЦИПИ ДІАГНОСТИКИ....527
(В.І. Степаненко, О.С. Федоренко)
Тема 25. ПЕРВИННИЙ ПЕРІОД СИФІЛІСУ....537
(В.І. Степаненко, Р.Ф. Айзятулов, О.С. Федоренко)
Тема 26. ВТОРИННИЙ ПЕРІОД СИФІЛІСУ....549
(В.І. Степаненко, Р.Ф. Айзятулов, О.С. Федоренко)
Тема 27. ТРЕТИННИЙ ПЕРІОД СИФІЛІСУ....563
(В.І. Степаненко, О.Є. Федоренко)
Тема 28. СИФІЛІС НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ....580
(В.І. Степаненко)
Тема 29. ВРОДЖЕНИЙ СИФІЛІС....589
(В.І. Степаненко)
Тема 30. ЛАБОРАТОРНА ДІАГНОСТИКА СИФІЛІСУ ТА ПОМИЛКИ В ДІАГНОСТИЦІ (В.І. Степаненко)....602
Тема 31. ПРИНЦИПИ ЛІКУВАННЯ І ПРОФІЛАКТИКИ СИФІЛІСУ....614
(В.І. Степаненко)
Тема 32. ГОНОРЕЯ....623
(А.Д. Дюдюн, В.І. Степаненко, С.М. Раздайбєдін)
Тема 33. НЕГОНОРЕЙНІ ІНФЕКЦІЙНІ ЗАХВОРЮВАННЯ....640

(В.І. Степаненко, А.Д. Дюдюн, С.М. Раздайбєдін, Т.С. Коновалова, М.М. Лебедюк, П.В. Федорич, О.Ю. Туркевич)
Трихомоніаз урогенітальний....640
Хламідіоз урогенітальний....645
Мікоплазмоз урогенітальний....655
Гарднерельоз урогенітальний....659
Кандидоз урогенітальний....660
Тема 34. ІНФЕКЦІЯ, ЗУМОВЛЕНА ВІРУСОМ ІМУНОДЕФІЦИТУ ЛЮДИНИ (ВІЛ/СНІД-ІНФЕКЦІЯ). УРАЖЕННЯ ШКІРИ ТА СЛИЗОВИХ ОБОЛОНОК ПРИ СНІДі (В.І. Степаненко, А.М. Дащук, С.В. Іванов)....668
Тема 35. М'ЯКИЙ ШАНКЕР, ВЕНЕРИЧНА ЛІМФОГРАНУЛЬОМА,....684
ПАХОВА ГРАНУЛЬОМА – ДОНОВАНОЗ (В.І. Степаненко)....689
Тема 36. ТРОПІЧНІ ТРЕПОНЕМАТОЗИ – ФРАМБЕЗІЯ, БЕДЖЕЛЬ, ПІНТА....695
(В.І. Степаненко)
Тема 37. ЕТИКА ТА ОБОВ'ЯЗОК ЛІКАРЯ, ЛІКАРСЬКА ДЕОНТОЛОГІЯ....703
(В.І. Степаненко, В.Г. Коляденко)
КОЛЬОРОВІ РИСУНКИ ДО ТЕМ....713

ПЕРЕДМОВА ДО ДРУГОГО ВИДАННЯ

(переопрацьованого доповненого)

За термін, що пройшов від першого видання цього підручника у 2012 році, рекомендованого МОЗ України, як підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації відбулося ряд методологічних змін на законодавчому рівні, щодо вищої освіти в Україні. З урахуванням цього друге видання підручника укладено відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (2014 р), Стандарту вищої освіти зі спеціальностей «Медицина», «Педіатрія», «Стоматологія», де визначено обсяг теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей для досягнення визначених результатів навчання, відповідно до концепції освітньої діяльності та освітніх програм за спеціальностями «Медицина», «Педіатрія», «Стоматологія», що базується на відповідних галузевих стандартах.

Під час підготовки другого видання підручника було враховано розвиток дер-матовенерологічної науки за останні роки. Переопрацьовано та доповнено ряд розділів, присвячених хворобам шкіри та інфекціям, що передаються переважно статевим шляхом, протокол діагностики і лікування яких змінився.

Дерматовенерологія є розділом клінічної медицини, до якого входять дерматологія (від грецьких слів δερμα – шкіра та λογοζ – вчення) – наука про будову, функції та хвороби шкіри та венерологія (Венера – богиня кохання в давньоримській міфології) – наука про венеричні хвороби. Підґрунтям для об'єднання цих різних наук слугувало те, що при деяких венеричних захворюваннях з'являється висипка на шкірі.

В останні десятиліття термін «венеричні хвороби» внаслідок значного збільшення кількості захворювань, при яких було встановлено передавання збудника переважно статевим шляхом, замінюють на терміни – «захворювання, які передаються переважно статевим шляхом» або «сексуально-трансмісивні захворювання».

На сучасному етапі кількість нозологій та клінічних форм шкірних захворювань становить близько двох тисяч. Відомо також понад 20 захворювань, передавання яких відбувається переважно статевим шляхом.

У підручнику із сучасних позицій розглянуто етіопатогенез, клінічну картину, перебіг і класифікацію шкірних захворювань, а також захворювань, які передаються переважно статевим шляхом, описано наявні, в тому числі новітні, методи діагностики та критерії диференційної діагностики цих захворювань, сучасні методи лікування їх та профілактичні заходи.

Вивчення основ дерматовенерології студентами медичних і стоматологічних факультетів на четвертому році навчання у вищих навчальних закладах України є обов'язковою ланкою загальної системи вивчення майбутніми лікарями клінічної медицини, особливо внутрішніх та інфекційних хвороб, урології, акушерства, гінекології. У свою чергу, дитячу дерматовенерологію тісно пов'язано з неонатологією та педіатрією.

Як окрема клінічна дисципліна дерматовенерологія поділяється на загальну та спеціальну. Її вивчення передбачає отримання знань стосовно етіології, патогенезу, клінічних проявів різноманітних дерматологічних патологій та засвоєння сучасних підходів до діагностики й лікування їх, а також ужиття відповідних профілактичних заходів. При вивченні дерматовенерології студенти-медики мають оволодіти вмінням своєчасно виявляти та чітко ідентифікувати клінічні прояви різних дерматозів і захворювань, які передаються переважно статевим шляхом, деонтологічно правильно спілкуватися із профільними хворими та належним чином організовувати догляд за ними.

Засвоєння викладеної в підручнику навчальної програми з дерматове-нерології має сприяти формуванню у студентів-медиків як клінічного, так і профілактичного мислення,

зокрема розуміння медичного та медико-соціального значення проблем дерматовенерології, а також обґрунтуванню доцільності здійснення специфічних профілактичних заходів.

Мета запропонованого підручника – забезпечити виконання вимог Закону України «Про вищу освіту» (2014 р.), зокрема потреби дати сучасні теоретичні знання, допомогти здобувачам вищої медичної освіти в оволодінні практичними навичками, що повинні формуватися за принципом самостійного опрацювання кожної теми та лекції при позааудиторній підготовці й на практичних заняттях.

Матеріал у підручнику викладено на сучасному професійному рівні з елементами міжпредметної інтеграції. З огляду на достатньо велику кількість шкірних захворювань, а також інфекцій, які переважно передаються статевим шляхом, підручник дає змогу закріпити знання теоретичного матеріалу й оцінити професійне мислення студентів на основі вирішення питань для самоконтролю, застосовуючи попередньо набуті навички.

На завершення вважаю приємним обов'язком висловити свою глибоку вдячність за технічну допомогу в підготовці другого видання підручника (переопрацьваного та доповненого) співробітнику кафедри дерматології та венерології з курсом косметології НМУ імені О.О. Богомольця В.М. Серебровій. Директору видавництва ПП "Магнолія 2006" м. Львів Т.В. Марченко та співробітникам цього видавництва .

Просимо користувачів підручника свої зауваження та побажання щодо його змісту направляти до Національного медичного університету імені О.О. Богомольця на адресу: 01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 13, кафедра дерматології та венерології з курсом косметології

Член-кореспондент НАМН України, професор В.І. Степаненко

АНОТАЦІЯ ДО ПІДРУЧНИКА «ДЕРМАТОЛОГІЯ, ВЕНЕРОЛОГІЯ»

(видання друге, переопрацьоване, доповнене)

Друге видання підручника (перше вийшло у 2012 р.) підготовлено співробітниками кафедри дерматології та венерології з курсом косметології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця та провідними дерматовенерологами однопрофільних кафедр закладів вищої освіти України під загальною редакцією член-кореспондента НАМН України, професора В.І. Степаненка.

Підручник укладено відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (2014 р.), Стандарту вищої освіти зі спеціальностей «Медицина», «Педіатрія», «Стоматологія», де визначено обсяг теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей для досягнення визначених результатів навчання, відповідно до концепції освітньої діяльності та освітніх програм за спеціальностями «Медицина», «Педіатрія», «Стоматологія», що базується на відповідних галузевих стандартах. Підручник включає обов'язкові для засвоєння теми з урахуванням тематичного плану лекцій і практичних занять. У ньому представлено також ряд інших розділів дерматології та венерології, знання яких потрібне для проведення диференційної діагностики нозологічних форм шкірної патології. Окрім цього, підручник включає теми елективних курсів «Медична косметологія» та «Новоутворення шкіри».

Під час підготовки другого видання підручника було враховано розвиток дер-матовенерологічної науки за останні роки. Переопрацьовано та доповнено ряд розділів, присвячених хворобам шкіри та інфекціям, що передаються переважно статевим шляхом, протокол діагностики і лікування яких змінився.

У підручнику із сучасних позицій викладено погляди на етіологію й патогенез захворювань шкіри та її придатків та інфекцій, які переважно передаються статевим шляхом. Представлено клінічну картину й перебіг ряду дерматозів та інфекцій, які передаються переважно статевим шляхом в сучасних умовах, а також новітні методи діагностики, лікування та профілактики їх. У тексті використано ілюстративний матеріал, заснований на клінічних спостереженнях співавторів підручника, зокрема, співробітників кафедри дерматології та венерології з курсом косметології НМУ імені О.О. Богомольця, а також окремі ілюстрації навчальних ексклюзивних експонатів музею муляжів кафедри. У розділі «Медична косметологія» представлено ілюстративний матеріал клінічних спостережень співавторів цього розділу співробітників профільної кафедри Одеського національного медичного університету.

Видання дає змогу здобувачам вищої медичної освіти орієнтуватися в різноманітних клінічних проявах захворювань шкіри та інфекцій, що передаються переважно статевим шляхом, здійснювати диференційну діагностику, призначати адекватну терапію з використанням сучасних лікарських засобів і давати пацієнтам рекомендації, спрямовані на запобігання виникненню та рецидивам ряду специфічних запальних процесів, а також профілактику дальшого поширення їх

Автори підручника враховували сучасні вимоги до викладання, новий творчий підхід до самостійної роботи студентів з огляду на перехід на європейські принципи навчання та контролю теоретичних знань, умінь і практичних навичок, узявши за основу багаторічний досвід викладання зазначеної дисципліни на медичних факультетах у вищих навчальних закладах України.

Підручник розраховано на здобувачів вищої медичної освіти у вищих навчальних закладах України лікарів-інтернів, практичних лікарів.

В.І. Степаненко

Навчальне видання

В.І. Степаненко, С.Г. Свирид, Р.Л. Степаненко, О.Є. Федоренко, Т.О. Литинська, О.В. Богомолець, В.Г. Коляденко, Б.Г. Коган, С.В. Іванов, С.М. Раздайбедін, П.В. Бардов, О.П. Шевченко, К.В. Коляденко, Т.С. Коновалова, К.А. Манвелова, А.О. Гумен, К.С. Ткачишина, В.В. Короленко, П.В. Федорич (м. Київ); О.О. Сизон, І.О. Чаплик-Чижо, І.Я. Возняк, М.О. Дашко, О.Ю. Туркевич (м. Львів); Р.Ф. Айзятулов (м. Кропивницький); С.А. Бондар, С.В. Дмитренко (м. Вінниця); Г.І. Макуріна, Н.Ю. Резніченко (м. Запоріжжя); А.М. Дащук, А.М. Біловол (м. Харків); О.І. Денисенко (м. Чернівці); М.О. Дудченко, В.І. Каменєв (м. Полтава); А.Д. Дюдюн, Т.В. Святенко, В.В. Горбунцов (м. Дніпро); М.М. Лебедюк, М.Е. Запольський, О.І. Ніточко, Д.М. Запольська (м. Одеса); В.Є. Ткач, О.Д. Александрук (м. Івано-Франківськ).

ДЕРМАТОЛОГІЯ, ВЕНЕРОЛОГІЯ

Підручник

(Друге видання, доповнене та перероблене)

за редакцією член-кореспондента НАМН України,
професора Віктора Івановича Степаненка

Формат 70×100/16. Папір офсетний. Друк цифровий.
Умовн. друк. арк. 62,4.

Видавництво «Магнолія 2006»
м. Львів-53, 79053, Україна,
тел.: +38 (050) 370-19-57
e-mail: magnol06@ukr.net
https://magnolia.lviv.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції: серія ДК №2534 від 21.06.2006 року,
видане Державним комітетом інформаційної політики,
телебачення та радіомовлення України

Надруковано в друкарні видавця Марченко Т. В.

У підручнику на сучасному рівні викладено погляди на етіологію й патогенез захворювань шкіри, її придатків та інфекцій, які передаються переважно статевим шляхом. Представлено клінічну картину й перебіг ряду дерматозів та інфекцій, які переважно передаються статевим шляхом, а також новітні методи діагностики, лікування та їх профілактики.

Підручник містить обов'язкові для засвоєння теми з урахуванням тематичного плану лекцій і практичних занять. Також підручник включає теми елективних курсів «Медична косметологія» та «Новоутворення шкіри». У тексті використано ілюстративний матеріал, заснований на клінічних спостереженнях співавторів підручника, зокрема, співробітників кафедри дерматології та венерології з курсом косметології НМУ імені О. О. Богомольця, а також окремі ілюстрації навчальних ексклюзивних експонатів музею муляжів цієї кафедри. У розділі «Медична косметологія» представлено ілюстративний матеріал клінічних спостережень співавторів цього розділу співробітників профільної кафедри Одеського національного медичного університету.

Для здобувачів вищої медичної освіти
закладів вищої освіти України, лікарів-інтернів,
практикуючих лікарів.

ISBN: 978-617-574-328-7
9 786175 743287